

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din. za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list v članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. šek. rač. 11.153. Telefon 45-86

Ob zvišanju naših prejemkov

Že od 1. septembra 1939. se stalno dvigajo cene prav vsem življenjskim potrebščinam. Imeli smo že priliko z neizpodbitnimi dokazi ugotoviti splošen porast cen za približno 45% in prav zato smo tudi naglašali neodložljivo potrebo za sorazmerno povišanje prejemkov prav vsem državnim uslužbencem. Z zakonitvijo novih dvanajstin so zvišani tudi naši prejemki. To zvišanje (tabela priložena na drugem mestu) pa ni v nikakem sorazmerju z zvišanjem cen prav vsem življenjskim potrebščinam. Zavedamo se sicer, da država nima na razpolago zadostnih sredstev, da bi istočasno z naraščanjem draginje sproti zviševala naše prejemke. Vemo tudi, da je sedanje zvišanje v prvi vrsti izraz dobre volje, toda kljub temu moramo k temu že izvršenemu dejstvu zavzeti svoje stališče in to z ozirom na način, kako se je to zvišanje izvršilo.

Prav vsi se dobro zavedamo, da se niso cene na deželi dvignile nič manj nego v mestu in da je draginja naraščala v prav enakem iznosu širom vse naše banovine in tudi širom države. Ako je procent porasta cen povsod enak, tedaj tudi ne more biti za nižje uslužbenca nižji nego za višje. In prav to so vzroki, ki so nam narekovali zahteve po povišanju prejemkov po principu linearne zvišanja, to je povsod enako. Zvišanje za III. draginski razred ne bi smelo biti nič manjše od zvišanja za I. draginski razred in prav tako bi morali biti poviški nižjih uslužbencev enaki poviškom višjih uslužbencev. Še več, zahtevali smo izravnane prejemkov med posameznimi draginskimi razredi, za katere danes ne vidimo več nikake upravičenosti, kajti z nešteti dokazi je že bilo ugotovljeno, da uslužbenec na deželi ne živi pravi ceneje nego oni v mestu. Nasprotno — nekatere predmete, kakor manufakturo in specerijo, plača celo dražje in poleg tega prejme za dražje plačilo še blago slabše kvalitete. Za uslužbenca na deželi je dražje tudi zdravljenje, dražje šolanje otrok in večkrat je prisiljen zaradi nakupa ali drugih opravkov iti v bližnje mesto, kar vse je vedno združeno z precejšnjimi stroški. Vse to kaže, da uslužbenec na deželi ne živi prav nič ceneje nego uslužbenec v mestu. So celo kraji na deželi, v katerih je življenje mnogo dražje nego v mestu. In prav to so razlogi, zaradi katerih bi se morali, po naši že večkrat naglašeni zahtevi, prejemki uslužbencev posameznih draginskih razredov povsem izravnati na višini prejemkov I. razreda. Pričakovali smo tudi, da se bodo razlike med posameznimi razredi vsaj omilile. Toda sedanje zvišanje je izvršeno po že obstoječem sistemu draginskih razredov, zaradi česar je postala razlika med prejemki uslužbenca I. in onega iz III. draginskega razreda še večja. To pa je ravno kardinalna hiba, ki jo kaže izvršeno zvišanje v obliki posebnih dokladov.

Druga napaka sedanjega zvišanja, ki jo moramo tudi označiti, pa je v tem, da ostajajo te doklade na dosedanjem sistemu plač po skupinah in da se priznavajo nameščencem višjih skupin tudi višje doklade nego onim v nižjih skupinah. Edenino izjemo tvorijo v tem sistemu uslužbenci X. in IX. skupine, ki jim je priznala uredba večje doklade nego onim iz VIII. do V. skupine. V vseh nižjih položajih — v položajih kontraktualnih uslužbencev in dnevničarjev pa je konsequentno izveden princip progresivnega zviševanja navzgor, to je princip, ki je ob sličnih prilikah vzbujal vedno zagrenjenost iz izvršenskih vrstah.

Tretji nedostatek izvršenega zvišanja, ki je sicer rodbinam z otroki prineslo neznatno zboljšanje, pa je, da zboljšanje ne upošteva tudi žene uslužbenca in zato med samskim uslužbencem in poročenim brez otrok v prejemkih ni tudi danes prava nikake razlike, čeprav življenje samo terja veliko več izdatkov in povzroča med enim in drugim veliko razliko.

Vsi državni uslužbenci upoštevamo izredno težak položaj države in priznavamo dobro voljo vlade, ki je izdala uredbu o zvišanju naših prejemkov, vendar čutimo, da smo dolžni opozoriti na nedostatke, ker smo mišljenja, da bi bilo treba pristopiti k linearnemu zvišanju, ki naj bi se izvršilo na ta način, da bi se dodelile posebne doklade vsem uslužbencem v enaki višini in to ne glede na položaj, ki ga kdo zavzema, in mesto, v katerem služuje. To je namreč potrebno zaradi tega, ker je praksa pokazala, da tudi odredbe, ki jih je izdala vlada, ne morejo preprečiti nadaljnjega dvigovanja cen. In ker je nemogoče zatreti špekulacijo, smo prepričani, da bodo oni, ki diktirajo cene blagu, ob sedanjem zvišanju naših prejemkov upoštevali povišice onih, ki so dobili največ, in ne onih, ki so dobili najmanj.

In kje je konec stalnemu porastu cen?

IZREDNE DOKLADE

državnim nameščencem, delavcem in upokojevcem

Uredba o izrednih dokladah za državne uslužbence in upokojece, ki jo je napovedal 1. avgusta finančni minister v svojem ekspozitu o proračunskih dvanajstinah, je izšla in določa:

Čl. 1.: Aktivnim državnim uslužbencem, za katere veljata zakon o uradnikih in zakon o državnem prometnem osebju, pripadajo poleg rednih prejemkov naslednje izredne osebne doklade:

	v draginskem razredu		
	I.	II.	III.
	mesečno din		
1. uradnikom od 8. do vključno 5. pol. skupine	150	120	80
2. uradnikom v 9. in 10. pol. skupini	200	120	100
3. uradniškim pripravnikom, ne glede na šol. kvalifikacijo	150	120	80
4. zvančnikom	120	100	70
5. služiteljem	100	80	50
6. pogodbenim uradnikom, honorarnim uslužbencem, dnevničarjem, cestarjem in stalnim cestnim delavcem			
a) z mesečnimi bruto dohodki do 1000 din	100	80	50
b) z mesečnimi bruto dohodki od 1001 do 1400 din	120	100	70
c) z mesečnimi bruto dohodki od 1401 do 2600 din	150	120	80

Določbe prednjega odstavka ne veljajo za uslužbenca finančne kontrole

Čl. 2.: Izredna doklada pripada tudi vojnim uradnikom, ki po uredbi ministrskega sveta iz septembra 1939. nimajo pravice do doklade na osnovi svoje kvalifikacije, kakor

tudi uslužbencem direkcije rečne plovbe, državnega posestva Belja in državne sladkorne tovarne na Čukarici in sicer:

	v draginskem razredu		
	I.	II.	III.
	mesečno din		
1. nižjim vojnim uradnikom 4. razr.	200	160	100
2. nižjim vojnim uradnikom 3., 2. in 1. razr. ter višjim vojnim uradnikom 4. razr.	150	120	80
3. uslužbencem direkcije rečne plovbe, državnih posestev na Belju in državne sladkorne tovarne na Čukarici			
a) uradnikom, pogodbenim uradnikom in honorarnim služiteljem s skupnimi mesečnimi dohodki do 1650 din, ne vračunajoč rodbinske doklade	200	160	100
b) uradnikom, kontraktualnim uradnikom, honorarnim uradnikom s skupnimi mesečnimi dohodki od 1651 do 2600 din, ne vračunajoč rodbinskih dokladov	150	120	80
c) urad. pripravnikom, ne glede na šol. kvalifikacijo	150	120	80
d) zvančnikom	120	100	70
e) služiteljem	100	80	50
f) dnevničarjem z meseč. bruto nagradami do 1000 din	100	80	50
g) dnevničar. z mes. bruto nagradami 1001 do 1400 din	120	100	70
h) dnevničar. z mes. bruto nagradami 1401 do 2600 din	150	120	80

Čl. 3.: Vsem aktivnim državnim uradnikom, zvančnikom, služiteljem, pogodbenim uradnikom, honorarnim uslužbencem in dnevničarjem v službi države, aktivnim oficirjem, vojnim uradnikom, podoficirjem in pogodbenikom v vojski in mornarici, aktivnim orožniškim podoficirjem, kaplarjem in redovom graničarskih čet, cestarjem in stalnim cestnim delavcem pripadajo na vsakega otroka, rojenega v postavnem zakonu, pozakonjenega ali adoptiranega, izredna rodbinska doklada po 50 din mesečno. Ta doklada pritiče, dokler otrok ni prekrasil 16. leta starosti. Po dovršenem 16. letu starosti pripada samo otrokom, ki se redno šolajo, a to najdalje do dovršenega 23. leta starosti. Če sta tož in žena v državni službi, pripada doklada samo enemu izmed njiju.

Določbe prednjega odstavka veljajo tudi za one, ki so v aktivni službi direkcije rečne plovbe, državnega posestva na Belju in državne sladkorne tovarne na Čukarici, kakor tudi za upokojece in osebe, navedene v 11. členu uredbe o osebnih in rodbinskih dokladah državnih upokojevcem iz januarja 1940.

Čl. 4.: Izredne osebne in rodbinske doklade po tej uredbi se bodo pričele plačevati s

1. septembra 1940. Kdaj se bodo ukinile, bo določil finančni minister v sporazumu s predsednikom ministrskega sveta.

Čl. 5.: Izredne doklade po tej uredbi niso sestavni del rednih dohodkov, nego posebni prejemki začasnega značaja tako, da se ne vštejejo v osnovo za določitev pokojninskih prejemkov ter se bodo izplačevale brez vsakih odtegljajev za davke, izredni prispevek, verski davek, prispevek za fond narodne obrambe, prispevek za uradniški in pokojninski fond, prispevek za podporni fond pomožnega osebja v državni službi itd.

Čl. 6.: V pogledu ureditve izrednih osebnih in rodbinskih dokladov delavcev in dnevničarjev, zaposlenih pri državnih uradih, ustanovah in podjetjih, bodo v skladu z določbami te uredbe izdali resorni ministri v svojem kompetenčnem območju potrebne odredbe, kolikor se to že ni zgodilo.

Čl. 7.: Izplačevanje doklad se bo vršilo iz presežkov v okviru državnega proračuna za leto 1940/1941.

Čl. 8.: Uredba bo uveljavljena, ko bo objavljena v »Službenih novinah«.

Izjava finančnega ministra g. dr. Šuteja

Po ekspozitu o novih proračunskih dvanajstinah za l. 1940/1941. je dal finančni minister za tisk naslednjo izjavo:

V novem proračunu sem zahteval od vlade, da mi dovolja znižanje materialnih izdatkov za 20 odstotkov. V proračunu 1939/1940. so bili materialni izdatki znižani za 10 odstotkov, v dvanajstinah za prve štiri mesece tekočega proračunskega leta za 15 odstotkov, v dvanajstinah za naslednjih osem mesecev pa imam pravico, da zadržim pri materialnih izdatkih 20 odstotkov. Jaz sem moral poskrbeti, da najdemo na kakršen koli način potrebna sredstva, da se končno uredijo prejemki državnih uslužbencev. Na drug način se to ni moglo doseči. Vse, kar smo dobili, smo morali tudi izdati. Od 1. aprila dalje smo morali izdati za izredne izdatke (za podporo rodbinam vpoklicanih) 200 milijonov, sedaj zopet nadaljnjih 100 milijonov za nepričakovane izdatke. S prihranki, ki bodo doseženi pri materialnih izdatkih, bo ustvarjena rezerva, s katero bomo mogli izboljšati prejemke državnih uslužbencev. Najtežji meseci so minili in sedaj prihajajo boljše časi.

Sedaj lahko objavite, da bo jutri ali pojutrišnjem izšla uredba, ki je že podpisana, o izredni dokladi državnim uslužbencem in upokojevcem. Po uredbi bodo znašali efektivni izdatki 700 milijonov, za katere bomo našli pokritje s prihranki. Izredne doklade niso velike. Od njih so izključeni vsi državni usluž-

benci od četrte skupine navzgor, dobivali pa jih bodo vsi državni uslužbenci do vključno pete skupine. Izredne doklade so namenjene delavcem, nižjim in srednjim kategorijam državnih uslužbencev. Za vsakega otroka bodo dobivali po 50 din mesečno izredne doklade, kar znaša skupno 285 milijonov po približni kalkulaciji. Izredne doklade za posamezne uslužbenke bodo znašale 100 do 200 din; srednji in najnižji, ki jih je največje število, dobe več, višje kategorije pa manj.

Znano mi je, da je mnogo državnih uslužbencev, ki so dobivali na roko komaj 600 do 800 din, a so oženjeni in imajo lepo število otrok. Znan mi je primer v Sarajevu, kjer je družinski oče 9 otrok, katerih enemu sem jaz celo boter in od katerih je najstarejši star komaj 16 let, dobival na mesec kot mojster v železniški delavnici komaj 740 din. S tem ni mogel živeti. Sedaj bo dobil 9 krat 50 din za otroke in še sam 200 din izredne doklade, tako dolgo, dokler bodo trajale sedanje izboljšave. Tega nisem smel prej povedati, ker sem zahteval od vlade, da izda najstrožje ukrepe glede stabilizacije cen, da bi to malenkostno zvišanje prejemkov drž. uslužbencev vsaj nekoliko zaleгло. Jaz sem prvotno izključil tudi peto skupino, toda vlada je sklenila, naj se pri tem povišanju upošteva tudi peta skupina. Tako znaša sedaj povišanje letno 691 milijonov din. To pomeni, da moram vsak mesec dobiti novih 60 milijonov za

izplačilo osebnih prejemkov državnih uslužbencev. Ker je vlada vključila v to povišanje tudi peto skupino, znaša sedaj skupno povišanje 690 do 700 milijonov din. Uredba je gotova in bo pojutrišnjem, ko se vrnem v Beograd, objavljena, izplačevanje te izredne doklade pa se bo pričelo 1. septembra.

Naglasiti moram, da to povišanje ne gre v okvir prejemkov, ki se štejejo za pokojnino, prav tako pa je ta izredna doklada prosta vseh taks in odbitkov za razne fondne in davke. Ta doklada ne tvori sestavnega dela rednih prejemkov, marveč posebno izredno doklado, od katere se niti ena para ne sme odbiti. Ta izredna doklada se bo izplačevala vse takodolgo, dokler bodo trajale sedanje izredne razmere. V tej zvezi moram naglasiti, da spada naša država v vrsto uradniških držav. Če pa pogledamo z druge strani, pa vidi mo, da smo kmečka država. Zato se moramo vprašati, kaj ima naš lačen kmečki narod od tega aparata. Vlada se že bavi s tem, da uredi to vprašanje. Ob priliki nedavnih izjav v listih sem naglasil, da nisem prišel na to mesto zato, da bi vršil funkcijo najvišjega uradnika, marveč zato, da ustvarim druge predpogoje in druge osnove za pospeševanje splošne narodne proizvodnje. Brez tega ne more biti zdrave politike. Kaj bomo storili, to boste kmalu slišali. Pripravljalna dela so že v teku, a vse to zahteva tudi velika denarna sredstva. Ta sredstva ne morejo biti v proračunu, marveč jih moramo iskati izven proračuna, upam pa, da jih bomo našli.

»Ali s posojilom?« je vprašal neki novinar.

O tem se ne govori. Mi smo marsikaj pustili tako, da ni povoda za krik in vik. Mi ne uničujemo gospodarstva, nego ga podpiramo. Je pa mnogo razlogov, ki zahtevajo, da postavimo splošno proizvodnjo na popolnoma drugo osnovo, a za to so potrebna sredstva. Pri delu za dvig splošne proizvodnje ni dolžna delati samo vlada, marveč mora sodelovati ves narod, oni, ki imajo več, bolj, oni, ki imajo malo, pa temu primerno.

Še nekaj bi želel povedati.

Mi smo država, ki ima dovolj delovne sile, ki išče zaposlitve ali je ne more najti. Smo tudi država, ki ima dovolj surovin, a vendar dosedaj nismo storili vsega, kar bi bili mogli, da se ta delovna sila zaposli. To pa samo zaradi tega, ker nismo imeli kredita. Po mojem globokem prepričanju operiranje s predpostavko »Nema kredita« pomeni siromaštvo duha za one, ki so na vladi in upravljajo državo. Če je oblast v stanju, da upravičeno zajame vse socialno-ekonomske odnose svojih državljanov, potem ne sme nikdar odgovarjati, da nima kredita za tisto, kar je nujno za bitne interese in razvoj naroda, za pospeševanje splošnega gospodarstva in po njem za okrepitev države in njenega obstoja. Prizadeval sem si, da storim vse, kar je mogoče za stabilizacijo cen. Vlada je izdala potrebno uredbu, toda jaz sam ne morem vsega urediti. Vprav državni uradniki bi bili pozvani in dolžni, da budno kontrolirajo cene, kajti sicer je iluzorno vsako zvišanje plač, če se cene še nadalje povišujejo.

Vabilo na
IZREDNO ČLANSKO SKUPŠČINO UČITELJSKE SAMOPOMOČI V LJUBLJANI
zadruge z o. j.,

ki bo v nedeljo, dne 3. septembra 1940. v II. deški mestni ljudski šoli na Cojzovem grabnu v Ljubljani. — Začetek ob 9. uri.

Dnevni red:

1. Nova pravila — prilagoden zakon o gospodarskih združenjih
2. Slučajnosti.

O p o m b a: Ako bi ta skupščina ob napovedani uri ne bila sklepna, se bo vršila čez pol ure druga v zgoraj omenjenem prostoru in z urednim dnevnim redom, ki bo sklepala v smislu § 36. brez ozira na število zastopanih združnikov.

Predsedstvo Učit. samopomoči v Ljubljani, dne 15. avgusta 1940.

Ivan Kocijančič s. r.
predsednik.

Juraj Režek s. r.
podpredsednik.

Dosebina:

Ob zvišanju naših prejemkov.
Izredne doklade.
Izjava finančnega ministra g. dr. Šuteja.
Nerešeno vprašanje.
Otvoritev podružnice Učiteljske knjigarne V Celju.
LISTEK: Kako je učitelj Beda odfrčal v nebesa.
Otvoritvene šol. konference in § 145. šol. z. Strokovni tečaj za učiteljice gospodinjstkih nadaljevalnih šol.
Tretji počitniški tečaj za učitelje strokovnih nadaljevalnih šol.
Splošne vesti. — Osebnne zadeve. — Iz listov. — Učiteljska tiskarna. — Književnost.